Strategisch Huisvestingsplan Primair Onderwijs gemeente Duiven

Uitvoeringsperiode: 2018-2035

Versie: Definitief
Datum: 31 augustus 2018
Auteurs: Dick Boschman en Henkjan Kok

Inhoud

1. Realisatie Onderwijshuisvesting op Maat 3
1.1. Aanleiding 3
1.2. Proces 3
1.3. Status van het IHP 4
2. Visie op onderwijshuisvesting van de toekomst 5
2.1. Zorgplicht 5
2.2. Visies 5
2.2.1. Gemeente Duiven: 5
2.2.2. Visie Schoolbesturen 6
2.2.3. Overeen gekomen visie gemeente en schoolbesturen 7
2.3. Landelijke ontwikkelingen 8
2.3.1. Onderwijs 2032 8
2.3.2. Passend Onderwijs 8
2.3.3. Modernisering Onderwijs(tijd) 9
2.3.4. 21e eeuwse vaardigheden 9
2.3.5. Integrale Kindcentra 10
2.3.6. Bewegingsonderwijs 11
2.3.7. Decentralisatie jeugdzorg 11
2.3.8. Onderwijsrendement en onderwijskwaliteit 11
2.3.9. Gezondheid en duurzaamheid 11
2.3.10. Frisse Scholen 12
2.3.11. Duurzaamheid en Energie 12
2.4. Veranderingen in het onderwijsstelsel 13
2.4.1. Integraal Huisvestingsplan (IHP) 13
2.4.2. Renovatie 13
2.4.3. Investeringsverbod Primair Onderwijs 14
3. Randvoorwaarden 15
3.1. Samenwerking gemeente en schoolbesturen 15
3.2. De school in relatie tot de samenleving (IKC-vorming) 15
3.3. Flexibiliteit en multifunctioneel gebruik 15
3.4. Duiven gaat voor kwaliteit 17
4. De onderwijs accommodaties in beeld 18
4.1. Algemeen 18
4.2. In gesprek met de samenleving 19
4.2.1. Dialoogavond 19

4.2.2. Avond dorpsraden Groessen en Loo 21
5. Basisgegevens....22
5.1. Spreiding van het aanbod in Duiven....22
5.2. Leerlingen- en ruimtebehoefte ontwikkeling....22
5.2.1. De Leerlingenontwikkeling: 22
5.2.2. Ruimtebehoefte ontwikkeling 23
6. Omgevings-, Onderwijskundige- en technische analyse per gebouw 24
6.1. De omgevingsanalyse 24
6.2. De onderwijskundige analyse....24
6.2.1. Een passende jas....25
6.3. De technische optimalisatie 25
7. Uitwerking en Financiën....27
7.1. Inleiding....27
7.2. Financiële uitgangspunten: 27
7.3. Financiële consequenties op basis van bovenstaand onderzoek en uitgangspunten: 28
7.4. Beoordeling per gebouw op basis van overeen gekomen visie en criteria: 28
8. Uitvoeringsagenda (Planning) 30
8.1. Fase 1....30
8.2. Fase 2....30
8.3. Fase 3....31
9. Financiële consequenties 32
9.1. Algemeen....32
9.2. Afwijking van normbedragen 32
9.3. Raming....33
10. Vervolg procedure....34
11. Bijlagen:....35
Bijlage 1: Rapport Condiplan integraal....35
Bijlage 2: Rapport Condiplan samenvatting 35
Bijlage 3: Notitie bekostiging IKC....35
Bijlage 4: Concretisering Huisvestingsvoorstel VNG PO/VO (Bestuursakkoord) 35
Bijlage 5: BENG: Wettelijke eis voor energieneutraal bouwen 35
Bijlage 6: Total Cost of Ownership (TCO) en IHP's....35
Bijlage 7: Omgevingsanalyse onderwijsgebouwen....35

1. Realisatie Onderwijshuisvesting op Maat

1.1. Aanleiding

De gemeente vindt goede onderwijshuisvesting een belangrijke factor voor de kwaliteit van het onderwijs in Duiven. Het is belangrijk voor de ontwikkeling en onderwijskwalificatie van onze jonge kinderen en jeugd, waarvoor we met elkaar – scholen en gemeente – verantwoordelijk zijn. Goede huisvesting is ook belangrijk voor alle medewerkers in onze scholen. Al die leerlingen en medewerkers verdienen ook goede huisvesting!

Vanuit dat belang willen we samen met de schoolbesturen blijven investeren in kwalitatieve, functionele, eigentijdse scholen, die de diverse onderwijskundige en maatschappelijke vraagstukken aankunnen.
De gemeente en de schoolbesturen staan voor een grote opgave. Door demografische ontwikkelingen is er in bijna alle scholen sprake van leegstand. Daarnaast hebben een aantal schoolgebouwen in het basisonderwijs een hoge leeftijd en zijn verouderd.

Samen met de schoolbesturen willen we voorkomen dat er in de nabije toekomst steeds meer middelen nodig zijn voor de instandhouding van de huisvesting en daarmee steeds minder middelen beschikbaar zijn voor het onderwijs zelf.
In dit Integraal Huisvestingsplan wordt de vraag beantwoord of we moeten blijven investeren in oude scholen of dat het beter is om samen met de schoolbesturen te werken aan een fasegewijze vernieuwing.

Deze vraag stond centraal in het traject dat we in 2016 samen met de schoolbesturen zijn gestart en nu met de vaststelling van dit Strategisch Integraal Huisvestingsplan kunnen afronden. Daarnaast is er gekeken op welke wijze schoolgebouwen multifunctioneel kunnen worden ingezet in relatie tot het totale accommodatiebeleid van de gemeente.

Vanuit de ambitie voor behoud van keuzevrijheid, een goede spreiding en bereikbaarheid èn passend onderwijs, is gekozen voor een integrale aanpak die terug is te vinden in dit Strategisch Integraal Huisvestingsplan waarin het tussen schoolbesturen en gemeente overeen gekomen beleid staat beschreven, inclusief het investeringsprogramma voor de eerste fase (periode 2018-2023), met een doorkijk naar fase 2 (2023- 2028) en fase 3(2028-2033).

1.2. Proces

In het schooljaar 2015-2016 hebben de schoolbesturen voor Primair Onderwijs en de Liemerse gemeenten subsidie van het ministerie van OCW ontvangen voor het aanstellen van een procesbegeleider leerlingendaling en voor het opstellen van de Transitieatlas Primair Onderwijs voor De Liemers. Met behulp van deze atlas was het mogelijk om scenario's op te stellen waarin de gevolgen van de leerlingendaling voor de afzonderlijke scholen zichtbaar gemaakt konden worden. Samengevat werd uit de scenario's duidelijk dat in de schoolgebouwen van de gemeente Duiven de komende jaren sprake zal zijn van toenemende leegstand en dat voor de basisschool in Loo maatregelen getroffen zouden moeten worden ten aanzien van de splitsingsnorm.

In nauwe samenwerking met de schoolbesturen heeft de gemeente een aanvraag ingediend bij de staatssecretaris van OCW tot wijziging van de splitsingsnorm binnen de gemeente Duiven. Deze is nu als volgt vastgesteld:

Gebied Loo: 59
Gebied Duiven/Groessen 125

Door deze splitsingsnorm aan te passen is het mogelijk om de basisschool in Loo langer in de bekostiging te houden. Deze aanpassing maakte het voor de schoolbesturen en de gemeente mogelijk om zorgvuldig te gaan werken aan de totstandkoming van dit Strategisch Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor de gemeente Duiven voor het Primair Onderwijs.

1.3. Status van het IHP

Na vaststelling van dit IHP beschikt de gemeente Duiven over een Strategisch Plan voor de onderwijshuisvesting waarin de gemeente na overleg met de schoolbesturen het huisvestingsbeleid voor de komende 15 jaar heeft bepaald en het investeringsprogramma voor de komende 4 jaar heeft vastgelegd.
De uitwerking kent 3 fases:

- Fase 1: investeringsprogramma periode 2018-2023
- Fase 2: Uitvoeringsplanning periode 2023-2028
- Fase 3: Doorkijk naar de periode 2028-2033 e.v.

2. Visie op onderwijshuisvesting van de toekomst

2.1. Zorgplicht

De gemeente Duiven heeft de zorgplicht voor de huisvesting voor alle leerlingen in de gemeente. Deze zorgplicht is verankerd in de "Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Duiven" Vastgesteld in 2009. (hierna Verordening). De financiële vertaling daarvan werd zichtbaar in het jaarlijks vast te stellen bekostigingsplafond. In het overgrote deel van de gemeenten wordt dit jaarlijks uitgewerkt in het Integraal Huisvestings Plan Onderwijs (IHP). Dat laatste was binnen de gemeente Duiven niet gebruikelijk.

De huidige Verordening heeft een operationeel karakter en omvat procedurele regels over de normen op basis waarvan schoolbesturen in aanmerking komen voor een huisvestingsvoorziening. Daarnaast worden rollen en verantwoordelijkheden alsmede de aard van de voor bekostiging in aanmerking komende voorzieningen beschreven. Kortgezegd: een schoolbestuur dient onderbouwd een aanvraag in voor een voorziening en de gemeente toetst die aanvraag aan wet- en regelgeving. De gemeente gaat vervolgens al dan niet over tot toekenning van de aanvraag en neemt de uit de eventuele toekenning voortvloeiende kapitaalslasten op in de gemeentelijke jaarbegrotingen.

De zorgplicht is verankerd in de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) en de Wet op de Expertise Centra (WEC). De gemeente heeft een zorg voor (vervangende) nieuwbouw, uitbreiding, eerste inrichting en leerpakketten, herstel van constructiefouten en herstel en vervanging bij schade door bijzondere omstandigheden (bijvoorbeeld vandalisme of schade door weersomstandigheden). De schoolbesturen gaan over de inhoud van het onderwijs. Voor de schoolgebouwen zijn ze verantwoordelijk voor onderhoud, aanpassingen, exploitatie en beheer.

Daarnaast heeft de gemeente een rol in het in stand houden van het openbaar onderwijs.

2.2. Visies

2.2.1. Gemeente Duiven:

A. Beleidsmatige context

Onderwijshuisvesting is een belangrijk middel voor diverse beleidsmatige ontwikkelingen en ambities. Onderwijshuisvesting is belangrijk voor kwalitatief goed onderwijs. Het accommodeert diverse ontwikkelingen zoals passend onderwijs, IKC-vorming, de zorg voor een goed onderwijsrendement en draagt ook bij aan een gezondere exploitatie. De belangrijkste actuele ontwikkelingen worden hier genoemd.

B. Visie gemeente onderwijshuisvesting Primair Onderwijs

1) Evenwichtige spreiding van de scholen waarbij diversiteit en verschillende onderwijsconcepten het uitgangspunt zijn. Het openbaar onderwijs is daarbij een speciale verantwoordelijkheid van de gemeente en is goed vertegenwoordigd in de gemeente.
2) Scholen en IKC's worden gehuisvest in gebouwen die passen bij de omvang van hun ruimtebehoefte. Dit kan betekenen dat verhuizing of medegebruik noodzakelijk is. Uitbreiding van de bestaande capaciteit zal alleen plaatsvinden als er sprake is van een

aantoonbaar en structureel capaciteitstekort en er binnen de wijk of aangrenzende wijken geen medegebruik mogelijk is (maximale afstand 2 km hemelsbreed).

3) Wisselingen in behoefte worden binnen de beschikbare capaciteit door de scholen of IKC's zelf opgevangen; daar waar mogelijk wordt per wijk het flexibele deel van de capaciteit expliciet benoemd. Daar waar mogelijk/ noodzakelijk wordt de verbinding gelegd met overig maatschappelijk vastgoed.
4) Reductie leegstand voor zover mogelijk en wenselijk. Efficiënt gebruik maken van ruimtes, zodat leegstand wordt vermeden staat voorop. Leegstand in onderwijsaccommodaties wordt door alle partijen actief tegen gegaan.
5) Schoolbesturen mogen onderwijs m2s verhuren aan derden waarbij het in principe wel partijen moeten zijn die bijdragen aan IKC/ andere brede maatschappelijke gewenste functies.
6) Toekomst bestendige scholen: onderwijs technisch en gebouw technisch klaar voor de toekomst (frisse scholen concept + duurzaamheidsmaatregelen).
7) Duurzame gebouwen zijn standaard onderdeel van de gebouwelijke opgave.
8) Nieuwbouw vindt slechts plaats in die gevallen dat de school (zelfstandig) op basis van actuele prognoses een bestaansrecht heeft van ten minste 15 jaar.
9) In Loo en Groessen is los van de onderwijsaccommodaties specifiek aandacht voor de gymlokalen.
10) Door schoolbesturen wordt nog de gemeentelijke visie gevraagd op:
    - extra bewegingsonderwijs van 1,5 uur naar 3 uur (+ gebouwelijke consequenties)
    - we hebben kindcentra/ onderwijsaccommodaties waar scholen ook bewoner van zijn (we bouwen dus geen scholen meer) Hoe is eigenaarschap geregeld?
    - duurzaamheidsambitie voor de onderwijsaccommodaties
    - bij nieuwbouw (financiële) verantwoordelijkheid gemeente t.a.v. m2 voor kinderopvang, voor en naschoolse opvang. Wie gaat investeren c.q. exploiteren?

C. Het coalitieakkoord gemeente Duiven voor de periode 2018 – 2022.

De gemeentelijke visie/ ambitie ten aanzien van het primair onderwijs is ook terug te vinden in het in april 2018 geformuleerde coalitieakkoord dat de titel 'Ruimte en Vertrouwen' heeft mee gekregen. Voor het IHP is de onderwijspassage van belang:

"We willen goed onderwijs in een goede en veilige omgeving. Verbetering van de huisvesting van ons basisonderwijs vraagt de komende jaren om flinke investeringen. We zien graag dat er verbindingen worden gelegd tussen onderwijs en de arbeidsmarkt. Ook op het vlak van verbinding tussen het onderwijs en de andere pijlers van het sociaal domein kan veel bereikt worden".

2.2.2. Visie Schoolbesturen

<u>Liemers Novum (voor 1-8-2018 waren dit stichting Proles en SPO de Liemers)</u>

- Kwalitatief hoogwaardig onderwijs.
- Sociaal-emotionele en creatieve ontwikkeling hebben een belangrijke plek.
- Ouders en kinderen zijn de belangrijkste partners. De ontwikkeling van kinderen staat centraal!
- Verder en blijvend professionaliseren van docenten en directie.
- Lokale onderwijsvoorzieningen met doorgaande leer- en ontwikkellijnen > IKC-vorming.
- Goed geoutilleerde onderwijsgebouwen voor modern en digitaal onderwijs. Kwaliteit van het onderwijs gaat daarbij boven aanwezigheid van scholen in de kern;
- Scholen blijven bereikbaar voor alle inwoners > een afstand van 3 km is acceptabel;

- Leegstand wordt zoveel mogelijk bestreden.

SCO R'IJssel

De stichting neemt de maatschappelijk taak op zich om leerlingen te begeleiden tot volwaardige sociale individuen en hen voor te bereiden op optimaal passend vervolgonderwijs. Daartoe zijn 5 deeltaken benoemd:

- Elk kind krijgt binnen het regionale netwerk zo goed mogelijk passend onderwijs aangeboden.
- Doorlopend ontwikkelingsgericht werken en leren voor leerkrachten en leerlingen.
- Scholen zijn fysiek en mentaal bereikbaar.
- Scholen zijn kwalitatief hoogwaardig en bij de tijd.
- Scholen hebben met ouders de gezamenlijke verantwoordelijkheid waarbij het kind centraal staat.

Groene Ring

- Goed, kwalitatief en bereikbaar Montessorionderwijs.

2.2.3. Overeen gekomen visie gemeente en schoolbesturen

Vanuit de bovenstaande uitgangspunten en visie-uitspraken is een gezamenlijke visie voor de toekomst van de basisscholen in Duiven opgesteld.

1) Er is en blijft sprake van diversiteit in het onderwijsaanbod. Het accent ligt daarbij op de onderwijskundige grondslag en minder op de levensbeschouwelijke grondslag van de scholen.
2) Ondanks het feit dat er sprake is van vier schoolbesturen (na 1-8-2018: drie) wordt de ontwikkeling van de kinderen centraler gesteld dan de positie of het profijt van de individuele scholen/schoolbesturen. Elk kind krijgt het onderwijs dat het nodig heeft.
3) Alle onderwijsaccommodaties vertonen (op z'n minst) kenmerken van integrale kindcentra: met een duidelijke ontwikkelingslijn van 0 – 12 jaar (zie ook paragraaf 3.3).
4) Bij voorkeur is er in elke wijk een onderwijsaccommodatie. Daarbij hanteren we voor Duiven een ondergrens van 100 leerlingen[1].
5) We realiseren ons dat het huidige aantal van negen schoollocaties in Duiven niet passend is bij de verwachte leerlingaantallen en derhalve met in achtneming van bovenstaande zal afnemen.
6) Alle onderwijsaccommodaties met een duurzame instandhoudingsverwachting worden de komende 10 jaar aangepast aan de eisen die het moderne onderwijs stelt en tevens aan de duurzaamheidseisen per 2020.
7) Ten aanzien van het verzoek van de schoolbesturen om bij de ontwikkeling van onderwijshuisvesting rekening te houden met de uitbreiding van het aantal uren bewegingsonderwijs is de stand van zaken dat dit onderwerp op dit moment nog niet verder is uitgewerkt door zowel schoolbesturen als de gemeente. Mogelijk wordt dit in de toekomst opnieuw geagendeerd.

[1] De scholen in Loo en Groessen blijven hier buiten beschouwing.

2.3. Landelijke ontwikkelingen

2.3.1.Onderwijs 2032

Het Platform Onderwijs2032 heeft in 2015 in opdracht van de staatssecretaris van Onderwijs een maatschappelijke dialoog gevoerd over de inhoud van het primair en het voortgezet onderwijs. Het doel was te komen tot een visie op de kennis en de vaardigheden die leerlingen moeten opdoen met het oog op (toekomstige) ontwikkelingen in de samenleving.

Het is duidelijk dat er een nieuwe koers in het onderwijs nodig is om leerlingen die nu voor het eerst naar school gaan de kennis en de vaardigheden mee te geven die ze nodig hebben wanneer ze in 2032 aan hun volwassen en werkende leven beginnen. Het Platform onderscheidt een aantal kenmerken van gewenst toekomstig onderwijs, waaronder een grotere nadruk op persoonsvorming (naast kennisontwikkeling en maatschappelijke vorming het derde hoofddoel van het onderwijs). Met een beter evenwicht tussen deze doelen kan het onderwijs leerlingen begeleiden in hun ontwikkeling tot zelfstandige volwassenen die vaardig, waardig en aardig zijn, voor zichzelf en voor hun omgeving. (Bron: Ons-Onderwijs 2032-Eindadvies-januari 2016)

2.3.2.Passend Onderwijs

Wat wordt bedoeld met Passend Onderwijs?
Passend onderwijs is een beleidsverandering, die uitgaat van het Ministerie van OCW. Het gaat het erom dat alle leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen op school. Het nieuwe stelsel moet zo goed mogelijk onderwijs bieden aan kinderen die extra begeleiding nodig hebben.
Het uitgangspunt van Passend onderwijs is de verantwoordelijkheid van schoolbesturen om voor elke leerling een passend onderwijsaanbod te realiseren. Als een school niet kan voorzien in de behoeften van het kind, dan wordt in overleg met de ouders uitgezocht welke school binnen het samenwerkingsverband dat wel kan. Een passend onderwijsaanbod houdt dus in dat onderwijs en ondersteuning moet aansluiten op de behoeften van het kind. Daarbij wordt ook gekeken naar de mogelijkheden van het personeel en de wensen van de ouders.

Doelen van Passend onderwijs
Bij Passend onderwijs zijn er meerdere doelen opgesteld.
- Het verbeteren van de onderwijskwaliteit. Alle kinderen hebben recht op toegang tot onderwijs van goede kwaliteit. De kwaliteit van het onderwijs aan zorgleerlingen moet verbeterd worden door helder te formuleren wat zij precies gaan leren.
- De ondersteuning aan kinderen met speciale zorgbehoeften moet beter, onder andere met behulp van handelingsgerichte diagnostiek (HGPD[2])). Een nevendoel daarbij is het oplossen van de beperkingen van de bestaande wetgeving.
- Er moet een landelijk dekkende structuur regionale netwerken komen. Binnen deze netwerken moet de onderwijszorgstructuur transparant zijn.
- De kwaliteit van pabo's en lerarenopleidingen moet beter. Dat betekent dat nieuwe leerkrachten adequaat kunnen omgaan met verschillen tussen leerlingen.

[2] *) Met HGPD slaagt de leerkracht erin de ontwikkeling van een leerling te stimuleren. De leerling leert zijn of haar ontwikkelingskracht te benutten en méér eigenaar te zijn van de eigen ontwikkeling. HGPD is een manier van denken én van doen. Juist de positieve kwaliteiten en mogelijkheden van de 'zorgleerling' worden als uitgangspunt genomen 'waar is de leerling sterk in?'. Daarmee geeft HGPD een praktische invulling aan 'pedagogisch optimisme'. Een 'zorgleerling' is in deze optiek vooral een 'kansleerling'.

Passend onderwijs heeft gevolgen voor de onderwijshuisvesting. Als meer kinderen met een extra zorgvraag op reguliere scholen instromen, moet de huisvesting daarvoor voldoende geschikt zijn of worden gemaakt. Dit is vooral een vraag van kwaliteit van de gebouwen in plaats van capaciteit. Concreet kan dan gedacht worden aan verzorgruimtes die nodig zijn, drempelloze toegangen of ruimtes waar met individuele kinderen apart gewerkt kan worden.

2.3.3. Modernisering Onderwijs(tijd)

Ingaande 1 augustus 2015 geldt de wet 'Modernisering Onderwijstijd' voor het Voortgezet Onderwijs. Door de wet geldt voor scholen een urennorm voor de gehele schoolloopbaan, in plaats van een urennorm per leerjaar. Scholen mogen de uren naar eigen inzicht over alle leerjaren verspreiden, zolang leerlingen maar minimaal 189 dagen per jaar onderwijs krijgen. De verandering heeft als groot voordeel dat er meer maatwerk mogelijk is, en scholen meer flexibiliteit krijgen om het onderwijs te organiseren.

Ook in het Primair Onderwijs zijn er ontwikkelingen gaande in de flexibilisering van onderwijstijd. Hiervoor is het Ministerie van OCW een pilot gestart met 12 scholen om de mogelijkheden en de knelpunten te onderzoeken. Er wordt nog verder onderzocht op welke wijze dit eventueel ook voor het PO tot gewijzigde regelgeving kan leiden. Landelijk zijn de Sterrenscholen daar voorbeeld van.

2.3.4. 21e eeuwse vaardigheden

21e eeuwse vaardigheden, of 21st century skills, zijn competenties die leerlingen nodig hebben om succesvol deel te nemen in de maatschappij van de toekomst. De maatschappij verandert door technologie en digitalisering van een industriële naar een kennis- en netwerksamenleving. Gevolg is bijvoorbeeld dat meer mensenwerk wordt gedaan door machines. En bij steeds meer werk worden computers en ict gebruikt. Werk verandert, functies veranderen. Jongeren hebben 21e eeuwse vaardigheden nodig om hierop voorbereid te zijn.

Het gaat om 11 competenties die weergegeven zijn in onderstaand model van de 21e eeuwse vaardigheden, van Nationaal Expertisecentrum Leerplanontwikkeling (SLO) en Kennisnet. Het gaat bijvoorbeeld om vaardigheden als kritisch denken, creatief denken, probleem oplossen, ict-basisvaardigheden, informatievaardigheden, computational thinking[3] vaardigheid; het begrip duidt op de combinatie van de vaardigheden computational thinking, mediawijsheid en informatievaardigheden.
(Bron: Kennisnet)

[3] Computational thinking is het denkproces waarmee problemen en hun oplossingen zo worden geformuleerd dat ze kunnen worden gepresenteerd in een vorm die effectief kan worden uitgevoerd door een informatie verwerkende tussenpersoon, zoals een computer of een mens, of een combinatie van beide." (Wing 2011)

2.3.5.Integrale Kindcentra

Zowel op lokaal als landelijk niveau wordt gestreefd naar betere afstemming van en samenhang tussen onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzalen en voor,- en vroegschoolse educatie. Om dit te realiseren, worden er in Nederland steeds meer IKC's op vrijwillige basis gerealiseerd. De wetgeving voor de verschillende functies kent echter nog beperkingen voor verdergaande integratie van verschillende organisaties voor onderwijs, opvang en aanvullende functies. Diverse gremia roepen daarom de politiek op om beleid voor de totstandkoming van IKC's te bevorderen zodat de lokale initiatieven op dit gebied mogelijk worden. Ook de schoolbesturen in het primair onderwijs in de gemeente Duiven streven naar de ontwikkeling van IKC's als belangrijke voorziening en zien dit als onderdeel van het onderwijsconcept.

Knelpunt bij de realisatie van IKC's vormt de financiering van het Kinderopvang gedeelte. Het onderwijs valt onder de zorgplicht van de gemeente waarvan de bekostiging voor wat betreft het huisvestingsdeel wordt geregeld via de zgn. Huisvestingsverordening, maar dat geldt niet voor de Kinderopvang. Deze laatste organisaties beschikken echter niet over voldoende financiële draagkracht om de investeringen bij nieuwbouw bij IKC's te kunnen financieren. De gemeente Duiven heeft om de realisatie van nieuwe IKC's toch mogelijk te maken een financieringsvoorstel opgesteld wat met de schoolbesturen is besproken (zie bijlage 3: Notitie Financiering en eigendomsrecht Onderwijsgebouwen en Integrale KindCentra).

2.3.6. Bewegingsonderwijs

Op basis van de huidige norm van 1,5, uur bewegingsonderwijs (2 lessen) is het totale aantal voorzieningen in de gemeente Duiven voldoende om te kunnen voorzien in de capaciteitsbehoefte voor het bewegingsonderwijs voor het primair onderwijs. In Duiven gaat het om de sporthal Triominos die geëxploiteerd wordt door de gemeente. Anders ligt dit bij de scholen in Loo en Groessen die een eigen (in juridisch eigendom) gymzaal hebben. De gymzalen hebben een capaciteit van 26 klokuren (volledige bezetting) op basis waarvan de bekostiging is afgestemd voor de scholen.
Omdat de scholen er maar voor gemiddeld 6-10 uren gebruik van maken, betekent dit een fors tekort voor het schoolbestuur op de exploitatie. Dit tekort wordt bij lange na niet ondervangen door de inkomsten als gevolg van verhuur aan verenigingen etc. Daarnaast blijft de bekostiging van het buitenonderhoud aan deze gymlokalen de verantwoordelijkheid van de gemeente.
Voor deze gymzalen is de bekostigingsproblematiek een onderdeel dat dus zowel het schoolbestuur als de gemeente raakt, en vraagt om een gezamenlijke oplossing.

2.3.7. Decentralisatie jeugdzorg

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdzorg. Er moet sprake zijn van een sluitende zorgstructuur waarbij er veel aandacht is voor preventie. Hiervoor is een stevige basisinfrastructuur nodig, waarin vanzelfsprekend het onderwijs een belangrijke rol vervult[4]. Koppelingen tussen voorzieningen voor jeugdzorg en onderwijs liggen daarbij voor de hand om snel en adequaat preventief en curatief te kunnen optreden in situaties van jeugdproblematiek.

2.3.8. Onderwijsrendement en onderwijskwaliteit

De druk op scholen neemt toe om de onderwijskwaliteit en het -rendement te vergroten. Scholen worden steeds nadrukkelijker beoordeeld op de onderwijsprestaties door de Onderwijsinspectie, maar ook door de onderwijsconsumenten i.c. de ouders. Dit betekent dat de (veelal beperkte) middelen van scholen ook vooral aangewend moeten worden voor het primaire proces van scholen: het organiseren van kwalitatief goed onderwijs.

2.3.9. Gezondheid en duurzaamheid

Nederland telt ruim 7000 vestigingen basisonderwijs met in totaal meer dan 1.5 miljoen leerlingen. Aangezien op acht van de tien scholen het binnenklimaat onder de maat is, staan de gezondheid en de onderwijsprestaties van meer dan een miljoen kinderen onder druk. Ook voor de arbeidsomstandigheden van hun leerkrachten is deze situatie nadelig. De vraag dringt zich op wat op termijn de maatschappelijke kosten hiervan zijn. Voor oplossingen die een beter binnenmilieu in basisscholen moeten bewerkstelligen, volstaat niet dat we ons uitsluitend op technische ingrepen en installaties richten.
“Een gebouw is meer dan een optelsom van minimale wensen. Voor het welbevinden van leerlingen is naast goede pedagogische ondersteuning een stimulerend en gezond schoolgebouw een eerste vereiste. Ruimtelijke kwaliteit is daarop van wezenlijke invloed. Goed ontworpen en onderhouden scholen werken opbeurend voor zowel de lichamelijke gesteldheid als de gemoedstoestand van kinderen en onderwijskrachten. Sturen op architectonische kwaliteit geeft mede invulling aan het streven naar duurzaamheid. Een school die als duurzaam gebouw zichtbaar en beleefbaar is, speelt bovendien een educatieve rol in hoe wij omgaan met de (gebouwde) wereld waarin wij leven”. Citaat van Kennisplatform voor het onderwijs.

[4] In de jeugdwet worden scholen met name genoemd als de preventieve voorzieningen in het kader van het jeugdbeleid

De huidige programma's van eisen (PvE's) leiden tot een ondermaats binnenmilieu en tot gebouwen die niet meer aan de verwachtingen voldoen. Immers, de aard, de intensiteit en de duur van het gebruik van schoolgebouwen zijn de afgelopen jaren sterk veranderd. Deze ontwikkelingen hebben consequenties voor de eisen die in de huidige tijd gesteld moeten worden aan goede huisvesting met een gezond binnenklimaat. Door zowel de binnenklimaat PvE's als de ruimtelijke PvE's te actualiseren, rekening houdend met een integrale aanpak van energiebesparing, kan een noodzakelijke kwaliteitsslag gemaakt worden.
(Bron: Rijksbouwmeester: "Advies aan staatssecretaris van OCW inzake onderwijshuisvesting 2009)

2.3.10. Frisse Scholen

Een frisse school is een schoolgebouw (basis- of voortgezet onderwijs) met een laag energiegebruik en een gezond binnenmilieu als het gaat om luchtkwaliteit, temperatuur, comfort, licht en geluid.
Een energiezuinige, gezonde en duurzame school levert een bijdrage aan een duurzame wereld en is daarmee een statement aan leerlingen en de omgeving.
Bij nieuwbouw of renovatie is het belangrijk om al in een vroeg stadium eisen te formuleren aan het ontwerp van het gebouw en de installaties. De maatregelen kunnen dan nog in het ontwerp worden geïntegreerd en zo kunnen kosten worden bespaard. Het uiteindelijke doel is een zo gezond, comfortabel en energiezuinig mogelijke school binnen het beschikbare budget.

Het Programma van Eisen – Frisse Scholen gaat in op vijf thema's:

1. energie,
2. lucht: binnen luchtkwaliteit,
3. temperatuur: thermisch comfort,
4. licht: visueel comfort,
5. geluid: akoestisch comfort.

Voor ieder thema zijn drie ambitieniveaus vastgesteld:

- klasse C (acceptabel)
- klasse B (goed) en
- klasse A (zeer goed).

Daaraan zijn (prestatie)eisen gekoppeld. Klasse C is het basisniveau; gebaseerd op geldende wet- en regelgeving, zoals deze in het Bouwbesluit tot 2012 van kracht waren. De eisen zijn zo geformuleerd dat alle eisen die bij C staan ook voor B en A gelden, tenzij daar een zwaardere eis is opgenomen. In 2012 en 2015 zijn de eisen in het Bouwbesluit voor nieuwbouw zodanig verzwaard, dat bij nieuwbouw voor de thema's energie en lucht minimaal klasse B moet worden gerealiseerd. Voor een uitgebreide uiteenzetting over de normen en criteria met betrekking tot Frisse scholen, wordt verwezen naar het 'Programma van eisen Frisse scholen 2015 Rijksdienst voor Ondernemend Nederland'.

2.3.11. Duurzaamheid en Energie

In het coalitieakkoord "Ruimte en Vertrouwen" is ten aanzien van duurzaamheid de volgende passage opgenomen: "Duurzaamheid is een belangrijk maatschappelijk thema. Bewustwording van de samenleving is daarbij de eerste belangrijke stap. We gaan op dit thema verder met het programma circulaire economie. Als initiator en aanjager gaan we aan de slag met de drie belangrijke pijlers: namelijk de energietransitie, de grondstoffentransitie en de klimaatadaptie. We gaan op dit terrein werken met een aantal pilots. We willen het Liemerse energieloket

toegankelijker maken en invulling geven aan de voorbeeldfunctie die wij als gemeente hebben met de gemeentelijke gebouwen. De aanpak van het maatschappelijk vastgoed sluit hier op aan". Het optimaliseren en verduurzamen (conform BENG: zie bijlage 5) van de onderwijsgebouwen past in die lijn.

2.4. Veranderingen in het onderwijsstelsel

Bij de sectorraden van het Primair en Voortgezet Onderwijs en de Vereniging Nederlandse Gemeenten leeft al langer de wens om gemeenten en schoolbesturen meer in staat te stellen om hun gezamenlijke verantwoordelijkheid voor (de kwaliteit van) onderwijshuisvesting waar te maken. Om dit tot uitdrukking te brengen hebben de drie partijen een gezamenlijk voorstel opgesteld: 'Huisvestingsvoorstel VNG, PO-raad, VO-raad' d.d. 14 december 2016. Het voorstel beschrijft een aantal maatregelen die de beoogde gezamenlijke verantwoordelijkheid moeten borgen en die meer evenwicht brengen in de relatie tussen gemeenten en schoolbesturen. In het rapport Concretisering Huisvestingsvoorstel PO-Raad, VO-Raad en VNG d.d. 13 april 2018 (bijlage 4) wordt de concretisering van het Huisvestingsvoorstel beschreven.

2.4.1. Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Het huidige stelsel behandelt aanvragen individueel binnen de systematiek van een jaarcyclus. Dit bemoeilijkt een beleidsrijke en integrale beschouwing van de benodigde investeringen in het scholenlandschap van een gemeente. De systematiek van de jaarcyclus leidt daarmee in gevallen tot een gefragmenteerde aanpak en overleg tussen de gemeente en de in die gemeente aanwezige schoolbesturen. Om de beschreven doelen in het Huisvestingsvoorstel te concretiseren, wordt voorgesteld om de thans in de wet beschreven jaarcyclus te vervangen door een langere periode, waarin gemeenten na overleg met betrokken schoolbesturen het huisvestingsbeleid en het investeringsprogramma voor een periode van 4 jaar vastleggen in een meerjarenprogramma (IHP), met een doorkijk tot ten minste het 16e jaar.

Omdat het vormen van een meerjarenprogramma (het IHP) niet vrijblijvend zou moeten zijn, zou de verplichting tot het maken daarvan verankering moeten vinden in de wet, waarbij partijen vrijheid hebben in de wijze van uitwerking van het meerjarenprogramma. De verankering in de wetgeving leidt daarmee tot aanpassing van de omschreven jaarcyclus in de WPO, de WVO en de WEC, zowel op het gebied van 'het programma' (WPO art. 95, WVO art. 76f en WEC art. 93), alsmede ter bepaling van 'het bekostigingsplafond' (WPO art. 93, WVO art. 76d en WEC art. 91).

2.4.2. Renovatie

Volgens de in de wet (WPO, WVO en de WEC) opgenomen voorzieningen in huisvesting, valt renovatie niet onder de voor bekostiging in aanmerking komende voorzieningen. Vanwege deze lacune laten gemeenten en schoolbesturen kansen liggen; renovatie kan een volwaardig – en in een aantal gevallen een beter of duurzamer – alternatief zijn voor nieuwbouw en daarom beter passend zijn als huisvestingsoplossing. Het ontbreekt naast duidelijkheid over bekostiging tevens aan een passend kader voor partijen om de afweging tussen nieuwbouw en renovatie te maken.

Om renovatie als volwaardig alternatief voor vervangende nieuwbouw in te kunnen zetten, moet renovatie opgenomen worden als voorziening in de wet. Renovatie dient daarbij te leiden tot een startsituatie (of startconditie) die in functioneel en kwalitatief opzicht gelijkwaardig is aan nieuwbouw en gericht is op levensduurverlenging van ten minste 25 jaar.

Om te komen tot een eenduidig en bij het meerjarenprogramma passend perspectief en kwaliteitsniveau, is een afwegingskader nodig ter begeleiding van de keuze tussen beide mogelijke voorzieningen: nieuwbouw of renovatie. Door het afwegingskader deel uit te laten maken van de verordening, wordt voor gemeente en schoolbesturen duidelijkheid gecreëerd over de vraag wanneer renovatie wordt toegepast en wanneer wordt overgegaan tot vervangende nieuwbouw.

2.4.3. Investeringsverbod Primair Onderwijs

Hoewel de wet (WPO art. 148 en WEC art. 143) ruimte kan geven voor interpretatie, is deze bedoeld (en wordt in de praktijk als zodanig ook uitgelegd) als een verbod op investeringen in zaken anders dan omschreven. Daarmee is investeren in huisvesting ook verboden.
Met betrekking tot het investeringsverbod is het voorstel om de WPO en de WEC (dan wel de toelichting daarop) zodanig aan te passen dat het overeenkomt met de betreffende bepalingen uit de WVO en dat schoolbesturen in het PO en SO daarmee de mogelijkheid krijgen om in huisvesting te investeren.

In de voorbereidingen om te komen tot een nieuw IHP voor de gemeente Duiven zijn de gemeente en de schoolbesturen een aanpak overeen gekomen die aansluit bij het advies waarover de VNG, de PO-Raad en de VO-Raad het samen eens zijn geworden. Aangezien deze overeenkomst bij het opstellen van dit IHP (nog) niet is omgezet is passende wetgeving worden de daaruit vloeiende investeringslasten voor bv. renovatie (vooralsnog) niet gedekt vanuit de uitkering van het gemeentefonds.

3. Randvoorwaarden

3.1. Samenwerking gemeente en schoolbesturen

Ten gevolge van de decentralisatie van rijkstaken ontmoeten schoolbesturen en de gemeente elkaar steeds vaker. De uitvoering van zorg, ondersteuning, jeugd en werk hangen onderling met elkaar samen. Ze hebben vaak gevolgen voor dezelfde individuele jongeren of gezinnen. Daarom biedt het kansen als onderwijs en gemeenten hiervoor gezamenlijk beleid ontwikkelen. Onderwijs en gemeente vinden elkaar bijvoorbeeld in wijkteams of jeugd- en gezinsteams, maar ook bijvoorbeeld rond verzuimbeleid, leerlingenvervoer, passend onderwijs, taalbeleid en veiligheid in en rond de school.

Ook bij het opstellen van het IHP is het een wettelijk vereiste dat schoolbesturen en de gemeente elkaar daarin vinden. Partijen dienen zich daarbij in te spannen om tot een gedragen besluit te komen. Mocht een gezamenlijk gedragen IHP in een uiterst geval niet realiseerbaar blijken, dan stelt de gemeente (College van B&W) het IHP vast, waarna deze de daarmee gepaard gaande budgetten ter besluitvorming aan de Raad voorlegt. Dit geldt ook voor het jaarlijks op te stellen uitvoeringsprogramma. Mocht er onverhoopt geen overeenstemming worden bereikt, dan beslist de gemeente, waarbij het genomen besluit vatbaar is voor bezwaar en beroep.

In het IHP wordt tevens een financieringsparagraaf opgenomen. Voor fase 1 (vier jaar) worden ‘harde’ afspraken gemaakt over deelname in de financiering en reserveert de gemeente de benodigde middelen in de gemeentelijke begroting, na goedkeuring daartoe van de Raad.

3.2. De school in relatie tot de samenleving (IKC-vorming)

Voor de gemeente is de ontwikkeling van kindcentra van belang. Vanuit het perspectief van het gemeentelijk sociaal domein schept het concept van kindcentra optimale voorwaarden voor het realiseren van een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen. In die zin kan integrale en inclusieve opvang en onderwijs voor alle kinderen van 0 – 12 jaar bijdragen aan een doorlopende ontwikkeling van kinderen. En daardoor draagt het concept bij aan de ontwikkeling van kinderen tot volwaardig burgerschap van volwassenen en dus tot de ontwikkeling van volwassenen die voor zichzelf en hun omgeving kunnen zorgen en kunnen participeren in de samenleving. Het Kindcentra-concept betekent dat opvang, onderwijs, welzijn, zorg etc. om het kind heen worden georganiseerd. Het kind staat letterlijk centraal. Bij de voorbereiding van dit IHP hebben de Duivense schooldirecteuren informatie aangeleverd over de wijk/het dorp waarin de school is gelegen. Dit geeft zicht op mogelijke kansen voor het verder verbinden van de school met de directe omgeving. Voor de gemeente ligt hier de taak om dat verbinden te stimuleren en daar waar nodig te faciliteren.

3.3. Flexibiliteit en multifunctioneel gebruik

Het onderwijs (zowel PO als VO) maakt op dit moment qua onderwijsorganisatie een forse verandering door, steeds meer volgen kinderen onderwijs op maat. Dat stelt andere eisen aan het onderwijs gebouw. De traditionele keuze voor klaslokalen en gangen zien we nu nog terug in veel gebouwen, maar we zien steeds vaker dat ervoor wordt gekozen om het klassikale systeem te doorbreken. We zien dan het volgende gebeuren:

- schoollokalen of groepsruimten zijn aangepast aan het zelf ontdekkend leren en zelfstandig werken;
- het gebouw en de inrichting dagen leerlingen uit en stimuleren tot een dynamisch leerproces gericht op de verschillende leerstijlen van leerlingen;

- meerdere instellingen gaan samenwerken in één gebouw ter bevordering van een gezamenlijk aanbod in de ontwikkeling van leerlingen;
- domeinonderwijs; grotere groepen leerlingen werken in domeinen en maken hun eigen keuzes ten aanzien van het volgen van instructie, werken in stilteruimtes, computergebruik en samenwerken.

In het overleg met de schoolbesturen is dit benoemd en dat heeft ertoe geleid dat in het bestuurlijk overleg is besloten om deze ontwikkeling mee te nemen in de kwalitatieve beoordeling van de bestaande schoolgebouwen. Concreet is dan de vraag aan de orde of het gebouw (nog) voldoet aan de eisen van het huidige onderwijs.

Toekomstgericht is het belangrijk dat bij aanpassingen van gebouwen gestreefd wordt naar aanpassingen die flexibiliteit vergroten, omdat:

- Daarmee ingespeeld kan worden op toekomstig ander gebruik van het gebouw;
- Mogelijkheden ontstaan dat ook andere gebruikers het gebouw kunnen benutten;
- Ingespeeld kan worden op fluctuerende leerlingaantallen.

Cruciaal bij de IKC-vorming is de financiering van de m2 ten behoeve van de Kinderopvang. Met de besturen is overeen gekomen dat de gemeente Duiven die voor haar rekening neemt. Als onderlegger is daarvoor een beleidsstuk opgesteld en in het bestuurlijk overleg vastgesteld. In bijlage 3 is dit stuk integraal opgenomen. De volgende regeling is overeen gekomen:

De basis vormt een huurovereenkomst, waarin is geregeld dat de kinderopvangorganisaties rechtstreeks de huur- en exploitatielasten aan de gemeente betalen. Omdat onderwijs en kinderopvang vaak het gebouw hybride gebruiken, kan er ook voor worden gekozen om de kosten van de kapitaals- en afschrijvingslasten af te rekenen met de gemeente en de exploitatie en beheerskosten met het schoolbestuur. Dan zullen er twee samenhangende juridische overeenkomsten afgesloten moeten worden. Analoog aan de situatie bij oude gebouwen blijven de schoolbesturen ook verantwoordelijk voor de financiële consequenties bij leegstand in nieuwe gebouwen. In de praktijk betekent dit daarnaast, dat de kosten van de kapitaalsinvestering door de gemeente voor de kinderopvangvoorziening in het geval van leegstand ten laste zullen komen van het schoolbestuur. Hiermee wordt gestimuleerd dat het schoolbestuur zich verantwoordelijk blijft voelen voor het verkrijgen c.q. behouden van een kinderopvangorganisatie als partner in het IKC. Om te voorkomen dat schoolbesturen langdurig (en daarmee in strijd met de wet) geconfronteerd zullen worden met de kapitaalslasten bij leegstand van de m2 kinderopvang in het IKC, verplichten de schoolbesturen en de gemeente zich ten opzichte van elkaar dat zij uiterlijk na 6 maanden leegstand met elkaar in gesprek gaan om een passende oplossing te vinden die de risico's voor het schoolbestuur beperken. Dit kan o.a. door het faciliteren van alternatief gebruik van de leegstaande m2's.

3.4. Duiven gaat voor kwaliteit

Reeds vele jaren heeft de gemeente Duiven er voor gezorgd dat het onderwijs qua gebouwen goed wordt voorzien. De recente ontwikkelingen rond duurzaamheid, frisse scholen, leerlingendaling en gezamenlijke verantwoordelijkheid van gemeente en schoolbesturen voor de kwaliteit van de schoolgebouwen hebben er toe geleid dat de schoolbesturen en de gemeente gezamenlijke uitgangspunten hebben vastgesteld aan de hand waarvan de gebouwen worden beoordeeld (bestuurlijk overleg maart 2018):

1. Goed gespreid en divers aanbod voor basisonderwijs over de gemeente Duiven, incl. Loo en Groessen. Onder spreiding wordt het volgende verstaan:
   I. De criteria uit de Huisvestingsverordening zijn leidend (zie Modelverordening 2017, Bijlage III: Bijlage III – Criteria vaststellen capaciteit, ruimtebehoefte en aanvullende ruimtebehoefte;
   II. Goede verdeling over Duiven Noord en Duiven Zuid;
   III. In het kader van spreiding geldt een straal van 2 km.
2. Gemeente streeft naar robuuste scholen (ongeveer 200 lln. (incl. voorschool);
3. Het aantal dislocaties wordt teruggedrongen. (Conform de huisvestingsverordening zullen dislocaties worden opgeheven wanneer er voldoende ruimte (leegstand) beschikbaar is in een bestaande hoofdlocatie binnen de genormeerde afstand);
4. De gemeente zal niet investeren in dislocaties. Indien een investering noodzakelijk is zal worden afgewogen of dat niet aanleiding is om de betreffende school op 1 locatie te gaan huisvesten;
5. Kwalitatief zet de gemeente in op Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG) en Frisse Scholen B. (bijlage 5)

4. De onderwijs accommodaties in beeld

4.1. Algemeen

Door demografische ontwikkelingen is sprake van toenemende leegstand van alle schoolgebouwen in de gemeente. In het basisonderwijs is was er op 1-1-2018 circa 2.900 m2 aan normatieve leegstand[5] (dit is circa 20 % van de totale capaciteit[6]). De verwachting is dat dit verder toeneemt. De locaties die niet meer gebruikt worden voor onderwijs vallen op grond van de onderwijswetgeving terug aan de gemeente. De afgelopen jaren zijn er 3 locaties teruggevallen aan de gemeente. De gemeente kan deze locaties voor andere doeleinden inzetten (andere functies dan wel her ontwikkelen). Dat is bij de voormalige Notenbalk en Boomgaard ook al gebeurd. De Timp is nog niet her ontwikkeld, wel vindt er “tijdelijke” verhuur plaats. De exploitatie van deze locaties ligt niet meer bij de schoolbesturen. Afhankelijk van de herbestemming zijn er mogelijk instandhoudingskosten voor de gemeente. Dit betreft veelal de kapitaallasten indien het gebouw nog niet is afgeschreven en veelal geringere exploitatiekosten voor de instandhouding. Bij herontwikkeling van de locatie dient de restantboekwaarde door de gemeente afgelost te worden.

De toenemende leegstand betekent voor de schoolbesturen bij een ongewijzigd beleid een verhoging van de lasten per leerling voor de huisvesting; met minder middelen moet dezelfde huisvesting in stand worden gehouden. Gemeente en schoolbesturen zijn het eens dat voorkomen moet worden dat er steeds meer middelen nodig zijn voor de huisvesting en steeds minder middelen beschikbaar zijn voor het onderwijsproces (leermiddelen, personeel).

Er is ook sprake van technische én functionele veroudering van de scholen. De gemiddelde leeftijd van de schoolgebouwen is 38 jaar en is vooral in Duiven-Noord, Groessen en Loo hoog, waardoor de onderhoudskosten fors toenemen. De afweging tussen levensduurverlenging en vervanging door nieuwbouw wordt hierdoor actueler, temeer daar de kwaliteit van de in de jaren ’70 en ’80 gerealiseerde scholen, naar de maatstaven van nu, te wensen overlaat.

In de soms te grote en veelal oude en niet meer functionele schoolgebouwen moeten de komende jaren ook belangrijke beleidsmatige ontwikkelingen plaatsvinden. In het kader van passend onderwijs stromen meer kinderen met een extra zorgvraag in op reguliere scholen. Ook de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeente met een focus op preventie vraagt kwalitatieve onderwijsvoorzieningen. Daarnaast vraagt de vorming van Integrale KindCentra (IKC’s) vaak ook een noodzakelijke kwalitatieve verbetering van de onderwijsvoorziening (waarbij het in beginsel niet zo hoeft te zijn dat alles onder één dak plaats vindt, een netwerk IKC met andere maatschappelijke voorzieningen in de directe omgeving is ook een IKC).

Vanaf 1 januari 2015 zijn de schoolbesturen integraal verantwoordelijk voor het instandhouden van schoolgebouwen. Daar waar tot en met 2014 de gemeente nog verantwoordelijk was voor het groot of planmatig onderhoud, zijn de schoolbesturen dat als gevolg van gewijzigde wet- en regelgeving sinds 1 januari 2015 . In het kader van deze overdracht van het onderhoud en aanpassing naar de schoolbesturen heeft een actualisatie van het meerjaren onderhoud

[5] Normatieve leegstand is het verschil tussen de feitelijke capaciteit van een gebouw en het wettelijk bekostigd aantal m2 op basis van leerlingaantal. Dit is exclusief ander gebruik als kinderdagopvang, bso, bestuurskantoor, en andere kind gerelateerde functies die plaats hebben in de leegstaande onderwijs m2.

[6] Het gebouw van de voormalige basisschool de Timp is bij deze berekening buiten beschouwing gelaten.

plaatsgevonden. In 2015 is geconstateerd dat er geen sprake is van achterstallig onderhoud bij de Duivense basisscholen.

Kijkend echter naar het reguliere onderhoud dat nodig is in het basisonderwijs, is er de komende jaren een toenemend tekort op de uitgaven voor het onderhoud. Wanneer de kosten voor het onderhoud worden vergeleken met de Rijksinkomsten van de schoolbesturen, kan geconcludeerd worden dat de uitgaven aan het onderhoud van hun gebouwen gemiddeld 15% hoger liggen dan de bekostiging die zij hiervoor ontvangen.

Wanneer er geen sprake was geweest van de doordecentralisatie van het onderhoud, zou dit onderhoud en de kosten voor rekening van de gemeente zijn geweest.
Deze situatie kan betekenen dat schoolbesturen andere middelen moeten aanwenden voor het onderhoud (bijvoorbeeld middelen voor personeel en onderwijsleermiddelen) of dat het in het MeerJaren OnderhoudsPlan (MJOP) opgenomen onderhoud niet kan worden uitgevoerd. Beide gevolgen raken direct of indirect de kwaliteit van het onderwijs. In deze situatie is sprake van een “dubbel” negatief effect voor de schoolbesturen als gevolg van de leerlingendaling. Enerzijds is sprake van afnemende inkomsten door minder leerlingen, anderzijds is sprake van toenemende instandhoudingskosten. De gemeente en schoolbesturen vinden het zorgelijk wanneer de instandhouding van de schoolgebouwen steeds meer middelen vraagt, waardoor er wellicht steeds minder middelen zijn voor het onderwijsproces.

Ondanks de relatief oude schoolgebouwen in het basisonderwijs wat betreft stichtingsjaar, was er per 1-1- 2016 nog sprake van een boekwaarde van circa € 5,6 miljoen (waarvan ruim € 700.000,- resterende boekwaarde voor de voormalig Boomgaard en Timp).

4.2. In gesprek met de samenleving

4.2.1. Dialoogavond

In juni 2017 is er een dialoogavond voor Duiven-Noord georganiseerd waarvoor vertegenwoordigers vanuit het onderwijs en ouders/MR-leden zijn uitgenodigd. Dit leverde de volgende opbrengst op:

1. *Welke kansen liggen er in Duiven-(Noord)?*
- Géén plan voor Duiven Noord, maar voor heel Duiven. (We zijn Amsterdam niet!)
2. *Welke bedreigingen ziet u ?*
- Niet teveel partners
- In de “OGtent” wordt ook al veel aangeboden. Cultuurhart?
- IKC hoofdtaak = onderwijs en kinderopvang
- “Bestuurspijn” = “Schoolpijn”
- Andere dossiers bepalen het onderwijsthema/-plan
3. *Wat moeten we niet over het hoofd zien?*
- Willen kinderen wel alles onder 1 dak?
- Bij nieuwbouw ruimte overhouden om te groeien/krimpen
- Samenwerken met sport, muziek en kunst
- Netwerk IKC of alleen kindcentrum
- Zorg dat het kind zich op alle gebieden kan ontwikkelen, verspreid over de gemeente
- Integrale kindcentra koppelen aan dorpsaccommodatie

- Toekomstgericht veranderen
- Start aan de andere kant: Van aanbod naar vraag (van ouders). Daarna antwoord (en dat kan IKC zijn, maar dat hoeft niet)
- Dat er wat te kiezen moet blijven
- De (Kinder) menselijke maat
- Geografische ligging
- De buurtfunctie (wijkgericht-)burgerschap

4. Welke partners zijn er mogelijk nog meer (naast voor-, vroegschoolse en basisonderwijs)?

- Muziekschool
- Bibliotheek
- Jeugdzorg
- Consultatiebureau
- Kinderoefentherapie
- Logopedie
- Kindercoach/psycholoog (niet commercieel maar integraal!!)
- Studiebegeleiding
- Orthopedagogische dagbehandeling (Zozijn)

5. Tips en adviezen……

- Ingericht op verschillende leeftijdsgroepen (aantrekkelijk)
- Startpunt: Visie gelijk uitbreiden naar heel Duiven (niet alleen kijken naar noord)
- Focus op onderwijsgebouwen!! (niet alle leegstand van ander maatschappelijk vastgoed er bij betrekken)
- Doorkijk naar 2030
- Bestuurlijke (van gemeente en schoolbesturen) wijsheid en lef/moed
- Groot denken (neem ook bv. gym mee)
- Voorbeelden: Amsterdam * Westervoort
- Doen/ Visie op toekomst
- Nadenken over school/IKC-grootte
- Kind en zijn ontwikkeling leidend
- Liemers lijstje – koppeling met VO
- Gezonde school
- Juiste evenwicht tussen opvang/basisschool in een IKC
- Keus mogelijk
- Goede spreiding over heel Duiven met grote en kleine scholen

4.2.2. Avond dorpsraden Groessen en Loo

De doelstelling van deze avond was om de dorpsraden te informeren over de huidige stand van zaken met betrekking tot de leerlingenkrimp, de gevolgen daarvan en samen te kijken naar oplossingen om te komen tot een adequate huisvesting voor de basisscholen en reductie van de leegstand. Dit in mogelijke combinatie met andere gebouwen in de beide kernen.
Na een uitgebreide discussie is de conclusie dat de dorpsraden al veel doen en een cruciale rol vervullen in de verbinding; echter wel verschillend qua accenten in beide kernen en er lopen 2 trajecten met ieder een eigen tempo. Het is wijs om aan te sluiten bij beide tempo's en mogelijke gevoeligheden in elke kern. Voorstel is om bijeenkomsten te beleggen met partners in beide kernen om hen deelgenoot te maken van de huisvestings-/bekostigingsvraagstukken van de scholen om vanuit dit perspectief alle gebouwen nader te beschouwen en kijken waar de gezamenlijke kansen liggen. Het eigenaarschap van de problematiek en de te kiezen oplossingen willen we zoveel mogelijk bij de inwoners en partners leggen. We starten echter wel vanuit de eigen problematiek van de scholen en kijken vanuit daar hoe de verbinding kan worden gelegd met de andere gebouwen.

5. Basisgegevens

5.1. Spreiding van het aanbod in Duiven

Ten gevolge het gegeven dat in de afgelopen 20 jaar de nieuwbouw van woningen voornamelijk is gerealiseerd in Duiven-Zuid en dat er tegelijkertijd in datzelfde deel nieuwe scholen zijn gebouwd, is het aanbod van schoolgebouwen niet evenwichtig over Duiven verdeeld. Dit is vooralsnog een gegeven, herschikken van Duiven-Zuid naar Duiven Noord is financieel geen optie. Wel zal de leegstand in Duiven Zuid aangepakt moeten worden. In Duiven Noord zal gestuurd moeten worden op het handhaven van het huidige aanbod van scholen. Dankzij de nieuwe splitsingsgrens kunnen de scholen in Groessen en Loo de komende jaren blijven bestaan.
Voor wat betreft spreiding en redelijke afstand worden de kwaliteitscriteria gehanteerd zoals vermeld bij 3.4.

5.2. Leerlingen- en ruimtebehoefte ontwikkeling

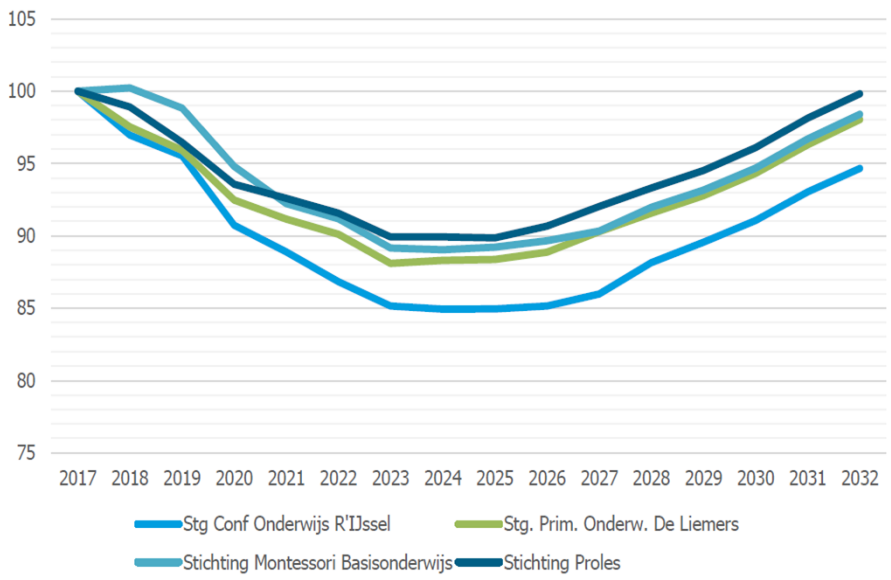
5.2.1. De Leerlingenontwikkeling:

Ter voorbereiding op het IHP is door Bureau MOOZ een nieuwe leerlingenprognose opgesteld. Die prognose laat voor de Duiven het volgende beeld zien:
In cijfers:

Gem. prognose										
	2015	2018	2019	2020	2021	2022	2025	2028	2030	2032
Duiven	**2.081**	**1.930**	**1.897**	**1.817**	**1.784**	**1.754**	**1.718**	**1.781**	**1.836**	**1.909**
04ZG-00 IKC Joannes	144	146	141	126	123	116	109	116	121	126
06KE-00 IKC Remigius	376	343	339	324	316	309	305	314	325	338
06VL-00 Basisschool De Wiekslag	128	130	129	123	120	118	116	119	123	128
06YQ-00 Basisschool Bernadette	86	83	80	78	80	80	77	80	82	86
09LM-00 Basisschool De Kameleon	346	335	333	320	313	307	303	313	323	336
23FG-00 De Groene Ring	319	263	259	248	242	239	234	241	248	258
23HE-00 OBS Het Klokhuis	171	172	167	162	162	160	157	163	168	175
24CN-00 Het Veer	271	247	241	234	232	230	225	234	241	251
24MK-00 OBS Toermalijn	240	212	207	201	198	195	192	199	205	213

*Figuur 3.2 – Leerlingenprognose Duiven, naar schoolbestuur (2017-2032)**

Grafisch:

Ten opzichte van de prognose van 2016 geeft de prognose overall in 2030 nagenoeg hetzelfde beeld (2016 – 1829 lln., 2018 – 1836 lln.)
Een aantal scholen scoren marginaal wat hoger: De Wiekslag, Bernadette, De Kameleon, Het Klokhuis en het Veer, terwijl De Groene Ring wat lager uitkomt in de nieuwe prognose.

Op basis van deze prognose is de conclusie dat er nog enige jaren sprake zal zijn van een lichte daling van het aantal kinderen dat een basisschool bezoekt, maar dat er na 2025 een lichte groei wordt verwacht. Deze verwachte groei ontwikkelt zich per school verschillend.

5.2.2. Ruimtebehoefte ontwikkeling

De berekening van de huisvestingsbehoefte van een basisschool is gebaseerd op de modelverordening van de VNG. Deze modelverordening is door vrijwel alle gemeenten overgenomen ten tijde van de overdracht van de verantwoordelijkheid van het Rijk naar de lokale overheid. De laatste ingrijpende wijziging van de verordening betreft de vereenvoudiging van de bekostigingsregels door alle normen omtrent de toe te kennen vierkante meters huisvesting volgens een lineaire berekening vast te stellen. Deze regels zijn toegepast bij de beoordeling van de Duivense schoolgebouwen.

Naam school	**Huidige oppervlakte gebouw in m2 (excl. Gym en KDV ruimten, incl. nevenruimten)**	**Genormeerde oppervlakte op basis van leerlingenaantal 2018**	**Genormeerde oppervlakte op Basis van prognose 2032**	**Overmaat[7] in 2018 in m2**	**Overmaat[6] in 2032 in m2**
Bernadette	694	617	633	77	61
De Groene Ring Noord	882	864	849	18	33
De Groene Ring Zuid	1220	859	849	361	371
Joannes	1175	934	834	241	341
De Kameleon	2018	1885	1890	133	128
Het Klokhuis	1634	1065	1080	569	584
Remigius	2156	1925	1900	231	256
De Timp (niet in gebruik, wel beschikbaar)	1445	0	0	1445	1445
Wereldwijzer	1283	733	733	550	550
Het Veer	1484	1442	1463	42	21
Toermalijn	1086	733	738	353	348
De Wiekslag	1180	854	844	326	336
Subtotaal	**16.257**	**11.911**	**11.813**	**4.346**	**4.474**
- De Timp				1.445	1.445
Totaal overmaat				**2.901**	**3.029**

Genormeerde oppervlakte: Het wettelijk bekostigd aantal m2 op basis van leerlingaantal. Dit is exclusief ander gebruik als kinderdagopvang, bso en andere onderwijs gerelateerde functies die plaats hebben in de leegstaande onderwijs m2.

[7] Op basis van de genormeerde oppervlakte

6. Omgevings-, Onderwijskundige- en technische analyse per gebouw

6.1. De omgevingsanalyse

De locatie van de schoolgebouwen is op hoofdlijnen onderzocht. Dat wil zeggen dat er is gekeken naar de potentie van het terrein rondom de school vanuit het oogpunt van ruimtelijke ordening; kan er nog uitbreiding plaatsvinden binnen het geldende bestemmingsplan in zowel oppervlakte als hoogte (zie ook bijlage 1).
Bij het onderzoek van de overige onderdelen van de locatie is de scholenbouwwaaier (Ruimte OK) gebruikt voor het bepalen van de thema's. Hierbij is veiligheid en bereikbaarheid vooral belangrijk; hoe is het parkeren geregeld en moeten fietsers en auto's ruimte delen of is er sprake van gescheiden rijbanen. Ook de oriëntatie op de zon is meegenomen in de beoordeling, evenals de omvang, diversiteit en ligging van de speelplaats t.o.v. de zon.

6.2. De onderwijskundige analyse

In het voorbereidingstraject voor het IHP is in overleg met de schoolbesturen een onderwijskundige analyse uitgevoerd. De doelstelling bij deze analyse was om vast te stellen welke gebouwelijke aanpassingen er uitgevoerd zouden moeten worden om de gebouwen aan te laten sluiten bij het onderwijskundig concept van de betreffende school en de onderwijskundige eisen die voortvloeien uit de beleidsontwikkelingen zoals beschreven in hoofdstuk 3. Hierin zijn de eisen rond Frisse scholen en BENG niet meegenomen. Deze onderwijskundige aanpassingen zijn vertaald in ruimtebehoefte in m2. In onderstaande tabel zijn deze aanpassingen verwerkt, waarmee zichtbaar wordt wat daarvan de effecten zijn met betrekking tot de leegstand.

Naam school	**Huidige oppervlakte gebouw in m2 (excl. Gym en KDV ruimten, incl. nevenruimten)**	**Genormeerde oppervlakte op basis van leerlingen-aantal 2018**	**Oppervlakte na gebouw-aanpassing**	**Overmaat in m2 na aanpassing conform berekening Condiplan**	**Genormeerde oppervlakte op basis van prognose 2032**	**Overmaat in 2032 in m2 na aanpassing conform berekening Condiplan**
Bernadette	694	617	804	187	633	171
De Groene Ring Noord	882	864	947	83	849	98
De Groene Ring Zuid	1220	859	1220	361	849	371
Joannes	1175	934	1195	261	834	361
De Kameleon	2018	1885	2018	133	1890	128
Het Klokhuis	1634	1065	1634	569	1080	584
Remigius	2156	1925	2326	401	1900	426
De Timp (niet in gebruik, wel beschikbaar)	1445	0	1445	1445	0	1445
Wereldwijzer	1283	733	1283	550	733	550
Het Veer	1484	1442	1510	68	1463	47
Toermalijn	1086	733	1206	473	738	468
De Wiekslag	1180	854	1225	371	844	381
Subtotaal	**16.257**	**11.911**	**16.813**	**4.902**	**11.813**	**5.030**
- De Timp				1.445		1.445
Totaal overmaat				**3.457**		**3.585**

Uit een vergelijking van de twee tabellen blijkt dat de gebouwelijke aanpassingen die het gevolg zijn van de onderwijs-conceptuele veranderingen ten opzichte van de genormeerde behoefte in 2018 leidt tot een stijging van 556 m2, dat getal zien we dan natuurlijk ook terug in 2032.

Bij de bovenstaande tabellen gaan we uit van een vergelijking van de feitelijk beschikbare m2 versus de genormeerde ruimtebehoefte. In de praktijk wordt een deel van deze genormeerde leegstand gebruikt voor verschillende doeleinden zoals daar zijn: kinderopvang, bibliotheek, andere onderwijs gerelateerde functies of bijvoorbeeld wijk gerelateerde functies.

6.2.1. Een passende jas

Wanneer we de beschikbare ruimte en de normatieve behoefte van 2018 en die van 2032 op basis van de leerlingenprognoses naast elkaar zetten, is het redelijk om te concluderen dat er geen aanleiding is om in de komende 15 jaar te werken aan groei van het aantal beschikbare m2 in de onderwijsgebouwen en dat dat het uitgangspunt moet zijn.

Zoals uit bovenstaande tabellen blijkt, leiden de onderwijskundige aanpassingen in de bestaande gebouwen tot een stijging van de ruimtebehoefte van 556 m2, zijnde 3,4% ten opzichte van de beschikbare oppervlakte in 2018[8].

Na de onderwijskundige aanpassingen van de gebouwen neemt het aantal normatieve m2 niet toe maar de schoolbesturen nemen (deels) wel meer m2 in gebruik (feitelijk minder leegstand). Door deze m2 te gebruiken voor kinderopvang, bso en andere onderwijs gerelateerde functies. Wanneer dit wordt gerealiseerd, daalt het aantal beschikbare m2 wat tot effect heeft dat alle Duivense scholen qua onderwijsconcept voor de komende 20 jaar in een passend gebouw gehuisvest zijn.

6.3. De technische optimalisatie

Om voor de verschillende scenario's investeringen in te kunnen schatten is voor alle locaties gekeken naar de installaties. Inzichtelijk is gemaakt welke aanpassingen er noodzakelijk zijn om het gebouw energieneutraal te maken en te laten voldoen aan frisse scholen klasse B. Ook de bouwkundige aanpassingen voor de buitenschil van het gebouw om aan deze strenge eisen te voldoen zijn in deze kosten opgenomen. In de berekeningen is uitgegaan van bijna-energieneutraal (BENG) en frisse scholen klasse B.

EPC / energie
Door verbeteringen aan de gebouwschil, toepassing van warmteterugwinning uit de ventilatielucht, en warmtepomp voor warmteopwekking en energiezuinige verlichting is het mogelijk een EPC 0,00 te behalen.
Bij de uitgevoerde schouw is uitgegaan van een zo energiezuinig mogelijk gebouw met zo beperkt mogelijke middelen. Zo is er geen actieve koeling toegepast, en is het ventilatiedebiet uitgelegd op Frisse Scholen klasse B. Het energieverbruik van gebruikersinstallaties, zoals computers, koelkasten e.d. zijn hierin niet opgenomen.
Comfort- en luchtkwaliteitsverbetering zal hogere investerings- en exploitatiekosten met zich meenemen.

[8] In die berekening is de bestaande leegstand van De Timp niet meegenomen, omdat dit gebouw feitelijk niet door het onderwijs wordt gebruikt. Het is nog wel beschikbaar en heeft op dit moment volgens het bestemmingsplan de bestemming 'maatschappelijk'.

Bij de berekeningen wordt gewerkt met een systeem met mechanische toevoer en afvoer van ventilatielucht, waarbij het luchtdebiet per lokaal op basis van CO2-concentratie gestuurd wordt. De term “Frisse scholen” is hierbij van toepassing op het onderdeel ‘ventilatie’ en ‘regelbaarheid van de ventilatie’.
De bevindingen staan beschreven in het rapport “Haalbaarheidsstudie 12 onderwijsaccommodaties in gemeente Duiven”, dat als bijlage 1 integraal onderdeel uitmaakt van dit IHP.
In de toekomst zullen zowel de gemeente als de schoolbesturen de wettelijke verplichtingen wat betreft energie moeten volgen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan gasloos versus stadsverwarming versus andere warmtebronnen.

7. Uitwerking en Financiën

7.1. Inleiding

Voor de twaalf locaties zijn de kosten voor het in stand houden van de betreffende locatie op een rij gezet. Daarbij is zowel het gemeentelijk-deel (G-deel) als het school-deel (S-deel), respectievelijk het exterieur en het interieur in kaart gebracht. Dat wil zeggen; van de scholen waarvan geen MJOP-gegevens beschikbaar waren zijn deze, op basis van ervaring cijfers, ingeschat. Bij deze kosten zijn tevens eventuele noodhuisvestingsunit en, indien van toepassing, de gymzaal ook meegenomen. De resultaten van het onderzoek zijn samengevat onder te titel : Conclusies en Samenvatting haalbaarheidsstudie 12 onderwijsaccommodaties in de gemeente Duiven (bijlage 2). In het onderzoeksrapport is de optelsom van het G-deel en S-deel opgenomen.

7.2. Financiële uitgangspunten:

Prijspeil genoemde kosten marktconform d.d. 1-1-2018[9].

- Stichtingskosten Plaatsvervangende nieuwbouw:
  - € 1.975,- /m2 exclusief BTW
  - € 2.390,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten Grootschalige verbouw:
  - € 905,-/m2 exclusief BTW
  - € 1.095,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten renovatie bestaande toestand:
  - € 260,-/m2 exclusief BTW
  - € 317,-/m2 inclusief BTW
- Kapitaallasten zijn voor nieuwbouw berekend op 40-jarige annuïtaire financiering en een rekenrente van 3,5% en een index 1,5%. Voor renovatie wordt 25 jaar gehanteerd en voor noodlokalen 5 jaar.
- Grondkosten zijn niet opgevoerd.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele kosten van tijdelijke huisvesting, sloopkosten, infrastructurele maatregelen, parkeerplaatsen, (losse) pleininrichting en resterende boekwaarden.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele opbrengsten uit verkoop van vrijkomende locaties.

[9] Gedurende de voorbereiding van nieuwbouw/ renovatie zullen de verwachte investeringsbedragen opnieuw worden getoetst aan de markt.

7.3. Financiële consequenties op basis van bovenstaand onderzoek en uitgangspunten:

		School-deel	School + gemeente - deel	Gemeente-deel	
nr	School	verb. onderwijskund.	verb. tbv isolatieschil	EPC 0,0 en Fris B	**Totaal**
1	Basisschool Bernadette	€ 284.774	€ 274.670	€ 572.569	**€ 1.132.013**
2	De Groene ring Noord	€ 270.314	€ 192.873	€ 254.098	**€ 717.285**
3	De Groene ring Zuid	€ 140.985	€ 221.430	€ 77.750	**€ 440.165**
4	Joannesschool	€ 141.056	€ 399.300	€ 673.613	**€ 1.213.969**
5	Basisschool De Kameleon	€ 170.610	€ 441.290	€ 581.372	**€ 1.193.272**
6	OBS het Klokhuis	€ 158.782	€ 400.526	€ 591.808	**€ 1.151.116**
7	Basisschool Remigius	€ 1.402.572	€ 436.479	€ 575.034	**€ 2.414.085**
8	Basisschool de Timp	€ 113.014	€ 354.198	€ 523.355	**€ 990.567**
9	Basisschool Wereldwijzer	€ 184.434	€ 281.000	€ 370.200	**€ 835.634**
10	Basisschool het Veer	€ 341.214	€ 363.758	€ 537.480	**€ 1.242.452**
11	Basisschool Toermalijn	€ 299.354	€ 266.200	€ 393.331	**€ 958.885**
12	Basisschool de Wiekslag	€ 345.848	€ 237.483	€ 312.869	**€ 896.200**

N.B.: EPC 0,0 en Fris klasse B zijn als één bedrag opgenomen. Technisch en praktisch moet dit als één ingreep worden beschouwd. Gebaseerd op rapport Condiplan (bijlage 1 en 2)

7.4. Beoordeling per gebouw op basis van overeen gekomen visie en criteria:

Het algemene uitgangspunt bij de beoordeling van de schoolgebouwen is dat scholen die voldoen aan de criteria in aanmerking komen voor een investering, waarbij de informatie van het rapport van Condiplan een basis vormt.

Dit heeft tot gevolg dat vanuit de kant van de gemeente geen initiatief wordt genomen om grootschalig te investeren in De Groene Ring (Noord en Zuid), De Wiekslag, Klokhuis, De Toermalijn (Toermalijn en Wereldwijzer). De gemeente volgt de keuzes van de schoolbesturen. Wanneer clustering van scholen leidt tot investeringsbehoefte om huisvesting op 1 locatie mogelijk te maken, zal de gemeente hier aan in principe meewerken. Dit geldt nu bijvoorbeeld voor de Wiekslag/ Wereldwijzer waarvoor het schoolbestuur het verzoek heeft ingediend om ze samen onder één dak te huisvesten.

In een bestuurlijk overleg zijn alle gebouwen op basis van de overeen gekomen visies en criteria beoordeeld (zie ook hoofdstuk 3). Het geheel is samengevat in de volgende hoofdlijn:

a. School voldoet aan de gemeentelijke uitgangspunten:
   Investeringen in Frisse scholen label B + energie en duurzaamheid (wel nadere afspraken tussen schoolbesturen en gemeente over de investeringen voor energie en duurzaamheid).
b. School voldoet niet aan gemeentelijke uitgangspunten:
   Locatie is echter wel geschikt en blijft volgens schoolbestuur voor langere tijd als school gehandhaafd -> investering in Frisse scholen label B (vanuit gemeente geen investering in energie en duurzaamheid).
c. Locatie is dislocatie/onzekerheid over handhaving school op langere termijn -> vanuit de gemeente geen investeringen.

School	Voldoet	Consequenties
1. Bernadette	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de school op langere termijn blijft: • Frisse scholen B • Gebouw optimaliseren • Gymlokaal: Nader onderzoek naar beide gymlokalen in Loo en Groessen
2. De Groene Ring Noord	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de dislocatie op langere termijn blijft: • Frisse scholen B
3. De Groene Ring Zuid	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de hoofdlocatie op langere termijn blijft: • Frisse scholen B
4. Joannesschool	Nee	N.a.v. bestuursstandpunt dat de school op langere termijn blijft bestaan: • Frisse scholen B • Gebouw optimaliseren (IKC) • Gymlokaal: Nader onderzoek naar beide gymlokalen in Loo en Groessen
5. De Kameleon	Ja	• Frisse scholen B/Energie/Duurzaamheid • Onderwijskundige aanpassingen (IKC) • Knelpunt: Noodlokalen Opstarten Verdiepingsonderzoek door projectgroep van gemeente en schoolbestuur
6. Het Klokhuis	Nee	(Locatie is wel goed in verband met spreiding aanbod basisonderwijs derhalve investering) • Frisse scholen B Na beslissing over de toekomst: • Gebouw optimaliseren (IKC) • Onderwijskundige aanpassingen • Energie/Duurzaamheid
7. Remigius	Ja	Afweging renovatie versus nieuwbouw (IKC) • Kapitaalsinvestering nieuwbouw versus renovatie vergelijkbaar (afschrijving 40 versus 25 jaar) • Bij renovatie forse investering schoolbestuur • Bij nieuwbouw samenbrengen geldstroom gemeente en schoolbestuur (TCO) zie bijlage 6 Conclusie: Gemeente stelt nieuwbouw voor. Opstarten Verdiepingsonderzoek door projectgroep van gemeente en schoolbestuur
8. De Timp	Nee	Gebouw staat leeg. Kan mogelijk betrokken worden bij beoordeling van Het Klokhuis
9. Wereldwijzer	Nee	Wordt betrokken bij herschikkingsproces met de Wiekslag • Geen investeringen • Scenario-onderzoek Gemeente: Milieu/verkeer Schoolbesturen: Datum, Leerlingen en Onderwijskundig concept
10. Veer	Ja	• Frisse scholen B/Energie/Duurzaamheid • Onderwijskundige aanpassingen (IKC) • Knelpunt: Noodlokalen Opstarten Verdiepingsonderzoek door projectgroep van gemeente en schoolbestuur
11. Toermalijn	Nee	Geen investeringen
12. Wiekslag	Nee	Wordt betrokken bij herschikkingsproces met de Wereldwijzer • Geen investeringen • Scenario-onderzoek Gemeente: Milieu/verkeer Schoolbesturen: Datum, Leerlingen en Onderwijskundig concept

8. Uitvoeringsagenda (Planning)

Op basis van de bovenstaande beoordelingen, consequenties en ambities is de volgende uitvoeringsagenda opgesteld:

8.1. Fase 1

Jaar	School	Actie	Leidend *)
2018	Remigius	Onderzoek Nieuwbouw	Gemeente
	Wiekslag/Wereldwijzer	Onderzoek Nieuwbouw 2 scholen onder 1 dak	Schoolbesturen
	Joannes en Bernadette	Start onderzoek Gymlokalen	Gemeente
2019	Remigius	Onderzoek+ Voorbereidingsfase Nieuwbouw	Gemeente
	Wiekslag/Wereldwijzer	Onderzoek Nieuwbouw	Gemeente
	Groene Ring Zuid	Frisse scholen B (onderzoek + uitvoering)	Gemeente
	Kameleon	Opstarten onderzoek (ivm binnenklimaat verdieping)	Gemeente
	Joannes en Bernadette	Opleveren Onderzoek Gymlokalen	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Opstarten Onderzoek herschikken/ renovatie	Gemeente
2020	Remigius	Afronding voorbereiding + start Uitvoeringsfase	Schoolbestuur
	Wiekslag/Wereldwijzer	Voorbereidingsfase Nieuwbouw	Gemeente
	Kameleon	Opleveren onderzoek + Uitvoering bovenverdieping	Schoolbestuur
	Joannes en Bernadette	Onderzoek optimalisering opstarten	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Opleveren Onderzoek	Gemeente
2021	Remigius	Oplevering Nieuwbouw	Schoolbestuur
	Wiekslag/Wereldwijzer	Uitvoeringsfase Nieuwbouw	Schoolbestuur
	Joannes en Bernadette	Uitvoering Optimalisering + evt. met oplossing Gymlokalen	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Uitvoering Resultaat Onderzoek	Gemeente
2022	Wiekslag/Wereldwijzer	Oplevering Nieuwbouw	Schoolbestuur
	Kameleon	Uitvoering restant op basis van onderzoek 2019	Schoolbestuur
	Joannes en Bernadette	Oplevering Optimalisering + evt. oplossing Gymlokalen	Gemeente
	't Veer	Opstarten Onderzoek	Gemeente
	Klokhuis en Timp	Opleveren Resultaat	Gemeente
2023	't Veer	Opleveren Onderzoek	Gemeente
	Groene Ring-Noord	Frisse scholen B (onderzoek + uitvoering)	Gemeente

*) leidend = neemt initiatief. Uitwerking altijd in samenwerking tussen gemeente en schoolbesturen.

8.2. Fase 2

Jaar	School	Actie	
2023	't Veer	Opleveren Onderzoek	Gemeente
	Groene Ring-Noord	Frisse scholen B (onderzoek + uitvoering)	Gemeente
2024	't Veer	Uitvoering Resultaat Onderzoek	Schoolbestuur
2025			
2026			
2027			
2028			

8.3. Fase 3

Jaar	School	Actie	
2028			
2029			
2030			
2031			
2032			
2033	Alle	Voorbereiding nieuw IHP	Gemeente

9. Financiële consequenties

9.1. Algemeen

De financiële ramingen zijn gebaseerd op het prijspeil januari 2018[10] en op basis van de eerder benoemde kengetallen (hfdst. 7.2.). Het zijn de investeringen voor zover zij onder de zorgplicht vallen van de gemeente, zijnde die voor het onderwijs. De kapitaalsinvesteringen ten behoeve van bijvoorbeeld de kinderopvang in de IKC's zijn onbekend en kunnen derhalve ook niet opgenomen worden in deze ramingen.

- Stichtingskosten Plaatsvervangende nieuwbouw:
  - € 1.975,- /m2 exclusief BTW
  - € 2.390,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten Grootschalige verbouw:
  - € 905,-/m2 exclusief BTW
  - € 1.095,- /m2 inclusief BTW
- Stichtingskosten renovatie bestaande toestand:
  - € 260,-/m2 exclusief BTW
  - € 317,-/m2 inclusief BTW
- Kapitaallasten zijn voor nieuwbouw berekend op 40-jarige annuïtaire financiering en een rekenrente van 3,5% en een index 1,5%. Voor renovatie wordt 25 jaar gehanteerd en voor noodlokalen 5 jaar.
- Grondkosten zijn niet opgevoerd.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele kosten van tijdelijke huisvesting, sloopkosten, infrastructurele maatregelen, parkeerplaatsen, (losse) pleininrichting en resterende boekwaarden.
- Er is geen rekening gehouden met eventuele opbrengsten uit verkoop van vrijkomende locaties.)

9.2. Afwijking van normbedragen

De gemeente Duiven hanteert voor wat betreft de bouwnormen (m2) de model huisvestingverordening (van de VNG), echter niet de daarbij genoemde normbedragen. Reden daarvoor is dat ze in de praktijk niet of nauwelijks toereikend zijn, en zeker niet in het licht van de huidige kwaliteitsnormen "frisse scholen B" en de duurzaamheidsambities. In de toekenning van de financiering zijn in Duiven in het verleden altijd de marktconforme bedragen gehanteerd. Een lijn die zich nu ook landelijk ontwikkelt. De bij 9.1 genoemde bedragen sluiten daarop aan en worden derhalve ook gehanteerd in de ramingen.

[10] Gedurende de voorbereiding van nieuwbouw/ renovatie zullen de verwachte investeringsbedragen worden getoetst aan de markt.

9.3. Raming

School	Investering gemeente	Investering schoolbestuur
Remigius	€ 3.800.000,- ex btw + ex IKC	Nader te bepalen
Wiekslag/Wereldwijzer	€ 2.750.000,- ex btw + ex IKC	Nader te bepalen
Joannes en Bernadette	€ 1.900.000,- ex btw Uiteindelijke investering afhankelijk van onderzoek gymzalen + passende jas	€ 425.000,- ex btw
Groene Ring Zuid	€ 80.000,- ex btw	€ 360.000,- ex btw
Klokhuis en Timp	Bij renovatie Klokhuis: € 1.000.000,- ex btw + ex IKC bij alleen frisse scholen B € 600.000,-	€ 160.000,- ex btw
Kameleon	€ 1.000.000,- ex btw + ex IKC	€ 170.000,- ex btw
Veer	€ 900.000,- ex btw + ex IKC	€ 340.000,- ex btw
Groene Ring Noord	€ 254.098,- ex btw	€ 463.000,- ex btw
Toermalijn	geen	

Voor alle investeringen mbt duurzaamheid en energie geldt dat hierover nadere afspraken moeten worden gemaakt over de inverdieneffecten, voor de schoolbesturen, van de investeringen versus de kapitaalsinvesteringen van de gemeente.

NB voor ieder investeringsbedrag zal per onderwijsaccommodatie de gemeenteraad worden gevraagd om een voorbereidings/ investeringskrediet vast te stellen. De definitieve bedragen worden op dat moment vastgesteld.
(Artikel 102 WPO geldt bij het definitief vaststellen van de uiteindelijke bedragen ten behoeve van de bekostiging van nieuwbouw, grootschalige verbouw en renovatie altijd als 'minimumeis'.
De bekostiging dient altijd zodanig te zijn "dat kan worden voldaan aan de redelijke eisen die het onderwijs aan de huisvesting van scholen in de gemeente stelt.")

10. Vervolg procedure

Stappen	Actie
1. Voorlopige instemming	Schoolbesturen + wethouder onderwijs
2. Bespreking IHP	Raden toezicht + college
3. Definitieve instemming	Schoolbesturen + college
4. Politiek avond ronde tafel met gemeenteraad	Schoolbesturen + college
5. Politiek avond debat tafel met gemeenteraad	College
6. Besluitvorming gemeenteraad	Gemeenteraad
7. Start uitvoering IHP	Schoolbesturen + gemeente

NB. Uitvoering/ start projectgroepen kan beginnen na definitieve instemming door schoolbesturen en college

11. Bijlagen:

Bijlage 1: Rapport Condiplan integraal

Bijlage 2: Rapport Condiplan samenvatting

Bijlage 3: Notitie bekostiging IKC

Bijlage 4: Concretisering Huisvestingsvoorstel VNG PO/VO (Bestuursakkoord)

Bijlage 5: BENG: Wettelijke eis voor energieneutraal bouwen

Bijlage 6: Total Cost of Ownership (TCO) en IHP's

Bijlage 7: Omgevingsanalyse onderwijsgebouwen